

Nro. 24.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Kedden Mártzius 24-ik napján 1812-ik
esztendőben.

B é t s.

Az ide való Énekes játékok' theatromának kor-
mányozói, annak, a' ki német nyelven leg jobb
Szomorú Enekesjatekot készít, 100 — a' ki ugyan
azon nyelven leg jobb *Víg énekes jatekot* készít,
hasonlóképpen 100 aranyokat ajánljanak arany
pénzben jutalomúl.

Erdély Ország.

Az Erdélyi Nagy Fejedelemséget a' maga,
szép tálentumokkal birò, nagy tapasztalású, hi-
vatalos foglalatosságaiban fáradhatatlan, gazdag-
nak szegénynek egyenlő buzgósággal szolgált Pro-
tomedikusától, Titt. Szöts *András* Orvos Doktor
urtól, a' halál megfosztván, helyébe Orvos Dok-

tor *Pataki Sámuel* urat, a' ki valamint ifiusága belüli szorgalmatos tanulása, belső és külső országokon való utozásai, belső és külső Universitásoknál szerzett tapasztalásai, így szintén a' hazában számos esztendőktől fogva megkülömböztetéssel folytatott praksisa által is, magát ezen hivatalra minden tekintetben érdemessé tette, méltóztatott ő Cs. Kir. Felsége Protomedikussá nevezni.

Moldova.

Jassy Mártz. 1-ső nazján. A' 10-dik és 15-dik Orosz osztályok, mellyek a' Dnister felől ide érkeztek vala, azt a' váratlan parantsolatot vették Pétersburgból, hogy térjenek vissza és ismét menjenek által a' Dnister vizén.

Rénusi Szövetség.

A' 18-dik gyalog Frantzia Regement Illiriából jövén e' hónap' 8-dikán *Villachon* által Regensburg felé folytatta útját. Ez utánjött ugyan ezen az úton egy ágyúzó osztály 8-dikban. — Mártz. 6 dikán Gen. *Vandamme* is meg érkezett Frankofurtumba. — A' Würtembergi tartományokban megparantsoltatott, hogy esztendő alatt a' 3 esztendősnél vénebb lovakat idegen országra kivinni ne lehessen.

A' *Frankofurtumi* levelek szerént a' folyó Mártzius 4-dikén a' 72-dik Frantzia Regement egy Portugallus Regementel, egy Frantzia Huszár Regementel, és egy ágyúzó osztállyal egyetemben Frantzia Országból oda megérkeztek. Onnét, nyugvó napnak tartása után útjokat *Hannau* felé tovább folytatták.

Egy Prusszus Kurir Berlinből jövén Frankofurtumon ment sietve által *Páris* felé.

A' Pruszsiai közönséges levelekben ilyen tudósítások jöttek - ki: —

Stettin, Mártzius' 6-dikán. A' mi újságunkban olyan hirdetés jöve - ki, hogy az őrző seregvonja szorossabban özsze magát, hogy az érkezendő katonaságnak számára elegendő üres szállások találtassanak. Az itt lévő Frantzia Komen-dáns' panaszára a' felől is meg intettek a' lakosok, hogy a' szállókat új szalmával várlák, és minden hónapra tiszta lepedőket terítsenek ágya-ikra.

Stettin, Mártz. 10-dikén. Az *Eckmühli* Her-tzeg (Marsal *Davoust*), Generál Stábjának nagyobb részével Hamburghból ide érkezék, és egy előre, ide rendelte a' fő hadi szállást.

A' *Berlini* újságban ilyen levelek jöttek - ki ugyan ezen tárgyról, t. i. a' Frantzia seregeknek mozgásaikról: —

Weimar, Mártzius' 5-dikén. Mint haljuk, nem soká szerentsénk leszen Napoleon Császárt magunknál szemlélni. Hívatal szerént való hír-tétel ugyan ezen tárgy felől tudunkra még ed-dig, sem a' Hertzegi udvarhoz sem a' Frantzia Követhoz nem érkezett: de bizonyos az, hogy *Erfurtban* már minden készülétek megtétettek az ő Cs. Felsége fogadására. Ennekfelette 8 napok-kal ez előtt egy Császári istálómester 86 Csász. paripákat vezetett nállunk által, útját Lipsian által *Dresda* felé folytatván. Ma pedig száz ösz-vérek érkeztek-meg hozzánk, néhány lovakkal és hat terhes szekerekkel, a' mellyeken ilyen írás olvastatik: *Service de Sa M. l' Empereur et Roi*. Ezek mellett 50 Cs. lovászok vannak. Ezek is *Dresda* felé folytatják hólnap útjokat Lipsian ál.

tal. Mind ezekből hitelesen ki lehet hozni a' Császárnak nem soká leendő útraindúlását: csak az eránt vagyunk még egészen bizontalanok, hogy maga a' Császár, itt nállunk fog-é által utazni, vagy pedig Frankonián? Ezen útizáson kívül egész figyelmetességünket azon számos seregeknek nállunk leendő által-menetelek foglal-
ta el, a' mellyek felől már vettük a' rendeléseket. Az Eisenachi vidékeken 16,000 emberek utaznak által kevés napok alatt. Erfurtba egy gyalog osztály várattatik az Elchingeni Hertzeg (M. Ney) fő hadi szállásával egyetemben. Nállunk három gyalog osztályok mennek által, mind Lipsia felé folytatván útjokat.

Weimar, Mártzius' 8-dikán. Az *Elchingeni* Hertzeg már megérkezett Erfurtba, 's most előre ott állapodott-meg. Azon három Osztályok, mellyek felől nállunk a' jelentések már meg tette, e' hónap' 13-dikán kezdenek megérkezni. Ezeken kívül még 5000 emberek jönnek ide, a' kik nállunk nyomúlnak még bizonyos ideig. Városunkban Generális *Sebastiani* leszen szálláson a' Stábjával és egy Portugallus Regementel. A' Napoleon Császár bagázsiájával még mint takarodnak itt által a' szekerek és öszvérek; az utolsók között már több mint 150 által ment. Meg fog-é az a' hír valóságosúlni, hogy Császárné ő Felsége a' maga Felséges férjét elkísérni, 's az alatt, míg a' Császár *Warschauba* utazik, maga addig a' Dresdai udvarnál a' maga rokoninál marad, ezt az időtől kellelvárnunk."

Frantzia Birodalom.

E' hónap' harmadikán az *Igéző flóta* nevű énekes játéknak harmadik aktusakor véletlenül

megjelenvén a' Császár és Császárné ő Felségek a' magok lózséjokban, nagy örvendezéssel fogadtattak. Bélepésekre azonnal mindenek felállottak, 's az *éljen a' Császár és Császárné* kiáltás harsogtatta a' levegőt. Már régen nem voltak ő F.gek ezen theátrámon, mellyre nézve annyival örvendezőbb megilletődéssel fogadtattak.

Lüttich mellett nagy ijedség történt Febr. 27-dikán. Egy ott közel lévő kőszén bányába víz fakadván, azt hirtelen úgy eltöltötte, hogy a' benne lévő 122 dolgosok közül csak 29-tzen szaladhattak ki, 93-man oda szorútlak. A' közel lévő bányákból azonközben más bányászok segítségül szaladván, 's hozzájuk béásván, néhány napok alatt annyira mentek, hogy már Mártzius 4 dikén, a' föld és víz között, 180 ölnyi mélységből, a' szerentsétlenek között néhányat kihúztak vólt életben. Igen mesterségesen ástak bé hozzájuk. Minthogy feltették azt a' künn lévőök, hogy a' benn szorútl emberek is ássák magoknak az útat kifelé, tehát azon kellett iparkodni a' künnlévőknek, hogy tudtokra adhassák azt azoknak, kik bészorútlva vótlak, hogy merre felé ássanak, hogy a' föld alatt egymással szembe találkozhassanak. Ezen tzeljokat úgy érték el, hogy mínát lobbantottak-fel, melynek tsattanásából észre vették a' benn lévőök mind azt, hogy kivólról segedelmekre mennek, mind pedig azt, hogy melly felől ásnak feléjük a' külsők. Mikor a' két lyuk egymásba szakadt, a' külső levegőnek a' belsővel való özsze találkozása egy kis tsattanást okozott, de gyuladást semmit sem. Az emberek, a' kik Febr. 28-dikától fógva Mártzius' 4-dikéig küszködven a' ha-

lál' felelmei között, ekkor az életre fly szeren-
tsésen vissza hozattak, 's a' bányá torka fene-
kéhez (*Schacht*) jutván, itt külön-külön egy-
egy takaróba tétették, 's minekutánna még ott
egy kevés levest és bort kaptak volna, magokat
kinyúgották azért, hogy a' külső levegőhöz és
világossághoz lassanként szokjanak hozzá. Az-
után öt-hatonként úgy bétakarva tették őket a'
kosárba 's vontatták-ki a' bányá torkából, mely-
ből kiérkeztvén, fenn a' szabad levegőn még egy
rendbéli takaróba tették 's szalmára fektették őket.
Ilyen állapotban adattak további gondviselés
végett az orvosoknak, kiknek segedelmek által
minnyájok helyre állítottak. Egy is meg nem
halt ez 71 közzül, még a' gyermekek közzül sem
egy is, a' kik valami 18-tzan vóltak jelen a' ve-
szedelemben. Tsak 22 ember veszett oda, kik
gyaníthatóképpen a' vízbe fulladtak.

A' '99. tulajdonképpen való Frantzia Depar-
tamentumokban az 1808, és 1809 esztendőknél
lefolytok alatt 737,772 személybe oltották-bé a'
tehén himlőt. Melly sokan lehetek volna ezek
közzül tsúfokká, vagy melly sokan halhattak vól-
na-még ezen oltalmazó eszköz nélkül, a' gyermek
vagy igazi himlő miatt, meg-győzhet akárkit ez
a' rövid megjegyzés, hogy ugyan azon két esz-
tendőknél alatt és ugyan azon departamentomokban
a' tehén himlővel bé nem oltatott személyek köz-
zül 71,813-man kapták-el az igazi himlőt, a'
kik közzül 16,018 halt-meg.

A' *Telegraf* líneáit a' Napoleon parantsolat-
jára még meszszebb, és több felé kiterjesztik an-
nak mesterei. Most annak megvizsgálásában és
meghatározásában foglalatoskodnak, hogy ahoz

a' líneához, a' melly Párisból Majlándon által Velentzéig terjed, miképpen lehessen még egyet foglalni, a' melly Toulon felé menjen. Egy szóval arra a' tökéletességre akarják vinni ezen intézetet, hogy ez által a' Monárcha, a' Frantzia hajós seregeknek a' Hollándiai, Antverpiai, Bresti, és Touloni kikötőhelyekben való mozdulásait a' Párisi palotából kormányozhassa, őket a' tengerre egyszersmind kiindíthassa, és kevés pillantatok alatt tudósítást vehessen a' felől, hogy az ő parantsolatait ezek miképpen teljesítették.

Nagy Britannia.

A' közelébb költ Magyar Kurirban közlötünk egy sok tekintetre nézve fontos levelet, mellyet a' Régens Hertzeg írt a' maga testvéréhez a' Yorki Hertzeghez az Angliai Generálissimushoz. Ez a' levél arra adott *Grey* és *Grenville* Uraknak alkalmatosságot, hogy más nap a' Régens Hertzeghez menvén, kinyilatkoztatták, hogy ők magokat a' jelen való Ministériummal semmi féle egyesülésre nem ajánlják, minthogy abban őket az Irlandiai Catholikusok eránt való gondolkodás egyáltal' yában megakadályoztatja.

A' Régens Princz által küldötte *Grey* és *Grenville* Uraknak ezen nyilatkoztatásaikat a' fő Ministerhez Perceval Úrhoz, olyan bizonyossá való tétellel, hogy őtet tovább is a' maga első Ministerének tartja megváltozhatatlanúl.

A' Régens Hertzeg' fellyebb említett levelére ilyen jegyzéseket terjesztett az egyik leg hevesebb oppositionális újság, a' *Morning Chronicle*, a' közönség eleibe: —,

„Mi, úgymond nem mérészeljük az eránt

való vélekedésünket kinyilatkoztatni, hogy ki-
nek tanátslására küldötte a' Régens Hertzeg ezen
levelet a' Yorki Hertzeghez: de meg vagyunk
leg alább a' felől tőkélletesen győzöttetve, hogy
az ő Királyi Hertegsége barátjai közzül senki nem
erősítheti azt, hogy egy olyan levél, mellyben
ilyen megeshetetlen javaslat találtatik (hogy t.
i. a' Ministériumban minden fele gondolkodású
emberek egyesülve legyenek), egyenesen magá-
tól ő Hertzegségétől vehesse eredetét. Azonköz-
ben akárki adta is ezen levélre az alkalmatos-
ságot, annak tudni kellett volna azt, hogy a'
mostani környülállások olyanok, hogy egy be-
tsületes ember is, akármelly résszel tartson, az
ellenkező részeknek egymással való egyesülése-
ket, a' melly azon levélben javasoltatik, helybe
nem hagyhatja. Lord *Grey* és Lord *Grenville*
urak olyan nyilatkoztatást tettek a' minap a'
felső házban, hogy az Irlandiai Catholicusok'
telyes jussaiknak vissza adattatását illető kérdés
olyan tárgy legyen, melytől a' Státusnak bol-
dogsága és létele függene, és hogy ennek tovább
való halasztásával nagy veszedelmek vólnának
összse köttetve. *Perceval* Úr ellenben ugyan
azon időben azt a' nyilatkoztatást tette maga fe-
lől az alsó házban, hogy ő ezen tárgy eránt a'
Grey és *Grenville* Urak tanátslásaira soha és
semmi féle környülállások között reá nem fog
állani. Hogy lehetne tehát az ilyen egymással
ellenkező és ez előtt tsak kevés napokkal kinyi-
latkoztatott vélekedéseket egymással egyesíteni.
Olyan emberek, a' kik vélekedéseikre nézve egy-
mással e'képpen ellenkeznek, 's vélekedéseik
mellett betsülettel meg állani iparkodnak, mimó-

don tanátskozhathatnának ugyan azon kabinetben együtt? mi módon tehetnének végzéseket? Vagyon *Perceval*, azért hogy Lord *Grey*nek engedjen, felhagyna-e a' maga vélekedésén? vagy pedig Lord *Grey* maga félbe hagyná-e azon törekedést, mellyet a' Státus javára ily szükségesnek ítélt, tovább folytatni, azért, hogy *Perceval* Úrral együtt Minister lehessen? Melyiktől lehetne ilyen áldozattételt várni, és melyik tehetné azt betsületének megtartásával? Az az ember, a' ki tudja mi a' betsület, nem javasolhat másnak olyant, a' mi ennek betsületét megsértheti. A' Régens Princz' levele tehát telyességgel nem származhatott olyan felséges lélektől, a' milyen az övé. Annak, gondolatlanságból, hebehurgya módon, valami közönséges hízelkedőnek, vagy pedig valami nem nagy bélátású, ingadozó vélekedésű politikusnak sűgallására kellett írattatni. Az, hogy a' Régens Princz a' maga gondolkozását az Irlandiai Catholicusok jussaiknak helyreállítására eránt a' múlt esztendőből fogva megváltoztatta, és ezt mostanában éppen oly erősen ellenzi, mint *Perceval* Úr, lehetséges dolog, 's ezen esetben természet szerint Lord *Grey* és *Grenville* Urak közzül egyiket is a' maga Ministerévé tenni nem kívánja: de ha szintén valósággal megtörtént volna is ez a' változás ő K. Hercegségének azon gondolkozása módjában, mellyet ezen Urakkal való tanátskozásának alkalmatosságával a' múlt esztendőben kinyilatkoztattott, ezt ezen uraknak egyenes és egész kinyilatkoztatással tudtokra adta volna. —

London, Februárius' 24-dikén. Itt nevezetes újságok forognak fenn az Irlandiai Catholicusok.

ra nézve. A' Régens Hertzeg közönségesen ki-nyilatkoztatta a' maga ezek eránt való jó indúlatját, a' melly abban áll, hogy ő K. Hertzegsége sem a' Parlamentomnak az Irlandiai Catholicusokat illető tanátskozásaikba, mellyek nem soká előfordúini fognak, magát avatni nem akarja, sem pedig a' Parlamentómi házaknak ez eránt tétetődő határozásaikhoz valamelly befolyással lenni telyességgel nem akar, vagy hogy a' dolgot más szókkal fejezzük ki, ő K. Hertzegsége nem nézi ezen dolgot úgy, mint közönségesen nézettetnek az olyan dolgok, mellyek az Országlószéket egyenesen illetik, hanem egyenesen és egyedül tsak a' Parlamentomra bízza, hogy intézze ezen dolgot úgy el, mint jónak fogja találni.

Minémű resultátuma leszen a' Régens Hertzeg' ezen határozásának, gondolni lehet. Abban ugyan, míg a' Parlamentum a' tárgy felett yetélkedik és végső határozást teszen, jó darab idő fog eltelni: hanem fel lehet tenni, hogy az Irlandiai Catholicusok, minthogy ilyen környűl-állások között a' magok kívánságokat kételkedésen kívül meg fogják nyerni, tehát addig már most tsendesen fogják viselni magokat.

Azt is erősítik ennekfelette a' Febr. 24. dikén költ Londoni újságok, hogy arra határozták magokat az Angliai Ministerek, hogy ők többé az Irlandiai Catholicusok' ügyiről a' Kabinétben még tsak szót sem tesznek: egyéberánt mindenik meg tarthatja közzőlök ezen tárgy eránt való vélekedését, 's úgy viselheti magát mint akarja, a' nélkül, hogy ezt a' tárgyat a' Ministérium eleibe tartozó intézetnek tartsa lenni,

A m é r i k a.

A' mi az Északi Ámerikai egyesült Státusoknak állapotját a' hadakozásra nézve illeti, ezen tekintetben bajos valami bizonyost kihozni az onnét jött leg újabb tudósításokból is. A' *Ney-Yorki* újságok, a' hol a' fészke van az Anglusok ellen való hadakozás' leg tüzeesebb barátjainak, a' mellyekben nem régen is igen éles kifejezések fordultak elő *Maddison* Elölülő ellen, azért, hogy miért nem siet jobban az Anglusok ellen való hadakozásnak elkezdésivel, most ismét neheztelő hangon írnak ellene. Azt jövendőlik néki, hogy ha az ő mostani ideje kitelik, nem fog többé Elölülővé választatni, 's több e'félék. —

Más levelek annak megmutatására, hogy melly kevésbé lehessen nékiek attól félni, hogy az Anglusok ellen hadakozniok keljen, azt hozzák elő, hogy a' múlt Januárius végén is 40 kereskedő hajók eveztek-el onnét az Európai külömbkülömb kikötőhelyek felé.

Egy Ámerikai újságlevélben ilyen jegyzés fordul ugyan ezen tárgyról elő: — „Az Anglus Követ *Foster* Úr, a' *Washingtoni* lakosok szomorúságoknak elűzésire, olyan vendégséget adott itt ezen napokban, a' milyent tsak valaha az Ámerikaiak láthattak. Ha ennek a' Követnek a' mi Országló székünk tudtára adta volna azt, hogy mi tzélzása legyen a' mi ármádiánknak, miként történhetne még is az, hogy ő a' helyett, hogy elmenetelre való passust kérjen, itt magának pompás házat készített a' lakásra, 's a' Kongressusnak 's egyéb fő tisztviselőinknek ilyen bált ad. Úgy értjük, hogy a' mi Minister-Titokno

kunk is jelen volt a bálban: *Maddison* Úr pedig, tsakhogy abban való megjelenése által szemet ne szúrjon, és a háború kívánó újságírók krisiseiket elkerülje, a bál napján eltávozott volt Washingtonból.

Januárius 10-dikén a Congressus eleibe terjesztette a finántziára ügyelő Minister azon laistromot, a melly a jövő esztendőre kívántató költséget magában foglalja. Megmutatta, hogy ha tsak a békességes időbéli költségeket veszi is tekintetbe, úgy is 10 Dollárokat kell költsönnieknik, és ennek így kell minden esztendőnként történni, valameddig a mostani terhes idők így maradnak. Mások olyan véllekedésben vannak, hogy ha az idén 10 millió költsönnre van szüksége a Státusnak, a jövő esztendőknben mind többre meg többre leszen szüksége, avagy tsak azért is, hogy ha egyébbel nem is leg alább az interessel, mellyet a költsnért kell fizetni, szünetlenül nevedkedni fog az adósság. Hát a Congressus' határozásai, ha valósággal munkába kellene azoknak vétetődni, még melly nagy summába foguának kerülni. Ha ő 25 ezer reguláris katonát, és 50 ezer önként vállalkozó sereget akar, a békességes időben fenn állani szokott seregeken kívül tartani, úgy még gondoskodják leg alább is 30 millió költsönnről esztendőnként. — Nem tsuda tehát, hogy olyan hazafiak is sokak találtnak azon Ámerikai Egyesült Státusoknak lakosaik között, a kik nem tartják lehetségesnek az Anglia ellen való hadakozást a mostani környúlállások között.

Azt erősítik ugyan ezek az Ámerikai levelek, hogy ők bizonyosan írhatják, hogy a Spa-

nyol Amerikabéli insurgensek valósággal elfoglalták Mexikó városát, és hogy Karthagena is függetlenné tette magát a' Veneczuela példája szerént.

Elegyes Dolgok.

Basileából írják, hogy a' Gottorpi Gróf még még mind a' Daru vendégfogadóházban lakik; csak egy inassa van; a' közönség előtt ritkán mutatja magát; egyetlenegy rendczímet visel kevés emberrel társalkodik. Azt erősítik, hogy ismét meg akar házasodni, 's egy Bâselben tartózkodó leánt akar elvenni.

A' *Chinaiak büntető Törvényes könyve*, Frantzia nyelvre fordítva kijött Pârisban, a' melyből ily jegyzéseket adtak ki rövideden némelly közönséges levelek: Chinában minden féle büntetések három nemekre vagynak fel osztva, t. i. *testi*, *megbetstelenítő*, és *halálos* büntetések. A' halállal való büntetés ismét három féle, megfojtás, fővétel, és késsel való megölettetés vagy ezer részekre való vágattatás. Ez az utolsó azért neveztetik e'képpen, minthogy a' megítéltetett bűnös különbkülömbféle eszközök által össze daraboltatik. Ezen vágó szerszámok között mindenikre fel van írva, hogy a' bűnösnek melyik tagja mellyik által vágattatik el, vagy sebesítettik meg. A' késsel p. o. a' mejje veretik által a' bűnösnek. A' szerszámok egy fedeles kosárba tétettetvén, csak vaktába veszi ki abból őket a' hóhér. Ha olyan szerentsés a' bűnös, hogy a' kést találja leg előszször kivenni a' hóhér, nem sokáig szenved, minthogy leg előbb a' mejje verettetik által, 's azután nem érzi a' további öldököltetést. Ez az oka, hogy a' bű-

nösnek atyafiai meg szokták pénzel vesztegetni a' hóhért, hogy a' kést vegye ki leg előbb. Ez a' büntetés' módja igen ritkán és csak rendkívül való környúlállásokra nézve szokott elő fordulni. A' fő-vétel nagyobb büntetésnek tartatik, mint a' megfojtás, minthogy a' bűnösnek fejé azon esetben az Országlószék magának megtartja, 's bésózatja, hogy a' nézés végett, intó például a' közönség' eleibe kitétetődjék: a' megfojtott ember ellenben fejestül kiadatik a' maga atyafiainak, a' kik őket egész tisztelettel eltemethetik. —

A' neve ennek a' *Chinai* büntető törvényes könyvnek, *Ta-Tsing-Leu-Lee*. A' mit *Pauw* nevű író megjegyzett *Chináról*, azt ez a' törvényes könyv is elegendő módon bizonyítja, az t. i. hogy ott mindent a' korbáts és páltza, vagy a' bambus nád igazít-el. A' Chinai törvényhozó még azt is meghatározta erről a' közönséges orvososságról, a' bambus nádról, hogy milyen hosszú, milyen vastag, és milyen nehéz legyen. A' törvénnyel megegyezű nádnak hossza 4 *che* 5 *tsun*; felső végének 2½, az alsónak 2 *tsun* a' vastagsága; az egyik végének 1½, a' másiknak 2 *ken* kell nyomni. A' *che* valami egy lábnyomot, a' *tsun* egy tzolt, a' *ken* pedig egy fontot teszen a' Frantzia fordító szerent. Egész laistromban számláltatnak elő a' büntetésnek nemei a' vétkeknek minéműségekhez képeest. A' Tsillagvisgáló, ha valaminek felvetésiben hibázik, 60; a' Császári orvos Doktor pedig, ha igen nagyon megtalálja hajtatni a' Császár hasát, 100 tsapást kap a' válla közzé. Ugyán ennyit kap a' Császári szakáts, ha az ő Felsége levesit igen

meg sózza, 's ezen fellyül még ötvent, ha a' levest előre meg nem kóstolta. A' Császári házi udvari mester tsak 80 ütést kap, ha valami e'féle hibát észébe nem talál venni. Egyéb büntetéseknek nemei, a' lántz, kéztsengetyúk, kötél, szekertze, és a' *Kangua*, a' melly egy négy szegletű 33 fontot nyomó darab fa, melynek közepén lévő lyukán a' bünösnek fejét keresztül dugják, hogy azt annál fogva a' nyakába hordozza. Mind ezek alól a' büntetések alól azonközben megválthatja magát a' bünös, ahozképpest a' milyen rangú, t. i. 1000 — 800 — 400 untzia ezüstel.

Rettenetes irtózást gerjesztő égés történt Északi Ámérikában Virginia tartományának *Richmond* nevű városában a' theátrumon, a' machinákat mozgató embereknek vígyázatlanságok miatt. Irtództatóbb történet ez, mint sem hogy vóltaképpen le lehetne írni. *Agnes* és *Raymond* című néma játéknak első felvonása egy haramiák' kajbáját ábrázolván, ebben egy lámpás világolt, a' melly a' padlásról függött. Az első megjelenés végével egyéb változások között ez a' lámpás felvonatott, de nem oltatott el, 's a' mozgás közben egy 's más égő portékához érvén valamellyiket meg gyújtotta. A' gondviselő elégé iparkodott, hogy a' gyulladást megolthassa, de semmire sem mehetett, 's életének megtartása végett elszaladott. A' tűz mind jobban jobban harapozott, 's nem soká a' lózsékba is belé kapott. Az égés kiáltás az egész theátrumon közönségessé lett. Némellyek, hogy a' rendet megtarthassák 's a' sokaságnak annál jobb móddal való ki-szaladhatását eszközölhessék,

mindent elkövettek, de semmire sem mehetek; egy szempillantat alatt irtóztató zűrzavar támadott; 5 — 6 minutumok alatt az épületnek egész belső része lángba borúlt. Az oszlopok, melyek a' lozsékat tartották, meg-égvén, ezekkel együtt leroskadtak. Nem soká a' padlás is béroskadott. Sok emberek, a' kik a' már lángba borúlt nagy ajtón akartak tolyongva kiszabadúlni, másók, a' kik az ablakokon iparkodtak kiszökösni, a' nagy füstben megfulladtak. Sokak még azon éjjel halva, másók még élve vonattak ki az omlások közzől. —

Azoknak számát, a' kik elvesztek, 80-ra teszik, kik között fő rangú, szép talentomokkal és nagy gazdagsággal bírt emberek is találtattak. Ilyen volt a' Virginiai Kormányozó *Smith William György*, a' kit igen nagy tiszteletben tartottak a' Virginiai lakosok. Azt tartják felölle, hogy ő már kiszabadúlva lett volna a' veszedelemből, de hogy a' fiját bészorúlva lenni gondolta, ismét bérohant a' lángok közzé. A' holtak között van a' Virginiai Bankó' elölülője is *Venable Abraham*. Sokak igen szép tselekedetek által külömböztették meg magokat ezen veszedelemben; nemes szívűségeknek is nem kevesen lettek áldozatjává. *Hankourt* nevű Úr, két fiatal személyt és három gyermeket mentett ki szerentsésen a' veszedelemből; *Gibbon* nevű igen jó reménységű ifiú Hadnagy egy ifiú személynek kimentésén iparkodván, maga is oda veszett. A' nevezett *Venable* éppen valami aszszonyságoknak bátorításokban foglalatoskodott egy lozsében, a' melly azonban vélek együtt leomlván, minnyájok oda vesztek. Sokak találtattak, a' kik magok elszánása által külömbkülömb módon meg-küloböztették magokat. Némelleyek azután vesztek magok a' lángok közzé, minekutánna tíz 's tizenkét személyeknek életjeket megtartották. — Ez a' szerentsétlen égés az ő esztendőnek utolsó szerdáján estve történt. A' halottak tsötörtökön temettettek-el.